

## Maa- ja metsätalousvaliokunta

**Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi eläinten suojelusta kuljetuksen aikana**

Suurelle valiokunnalle

### JOHDANTO

#### *Vireilletulo*

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi eläinten suojelusta kuljetuksen aikana (U 91/2023 vp): Asia on saapunut maa- ja metsätalousvaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava suurelle valiokunnalle.

#### *Asiantuntijat*

Valiokunta on kuullut:

- erityisasiantuntija Susanna Ahlström, maa- ja metsätalousministeriö
- neuvotteleva virkamies Kirsti Huovinen, maa- ja metsätalousministeriö
- erityisasiantuntija Mari-Erika Leinonen, Ruokavirasto
- johtava asiantuntija Satu Raussi, Eläinten hyvinvointikeskus EHK
- toiminnanjohtaja Kati White, SEY Suomen eläinsuojelu ry
- toimialapäällikkö Terhi Virtanen, Elintarviketeollisuusliitto ry
- eläinlääkäri Jenni Kiilholma, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- puheenjohtaja Mikko Turku, Suomen Eläinlääkäriliitto ry
- toimitusjohtaja Antti Finnilä, Veljekset Finnilä Oy
- eläinlääkäri Stella Attia

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Tulli
- Animalia ry
- Lihakeskusliitto ry
- Paliskuntain yhdistys
- Suomen Hippos ry
- Suomen Kennelliitto ry
- Suomen Ratsastajainliitto ry
- Suomen Siipikarjaliitto ry
- Suomen valvontaeläinlääkäriliitto ry
- Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC ry

## Valiokunnan lausunto MmVL 4/2024 vp

- Eläinten terveys ETT ry

### VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

#### *Ehdotus*

Ehdotuksen yleisenä tavoitteena on siirtyminen taloudellisesti ja ympäristöystävällisesti kestävään ruuantuotantoon sekä taata parempi eläinten hyvinvointi. Tavoitteena tulee ehdotuksen mukaan olla myös paikallisen teurastuksen suosiminen ja pitkien teuraskuljetusten lopettaminen. Lisäksi tulisi helpottaa vaatimusten toimeenpanoa digitalisaation ja automaation avulla. Ehdotuksen keskeinen tavoite on edistää lihan ja sukusolujen kuljetusta elävien eläinten sijaan. Edellä mainittujen tavoitteiden ohella tulisi taata markkinoiden sujuva toiminta. Asetusta sovellettaisiin eläinten kaupalliseen kuljetukseen EU:n sisällä sekä kuljetuksiin EU:sta kolmansiin maihin aina määränpäähän asti ja kuljetuksiin kolmansien maiden lähtöpaikasta määränpäähän EU:ssa. Keskeistä asetuksen vaatimuksissa on uuden tieteellisen tiedon ja teknologian (esim. paikannusjärjestelmät ja sähköiset tietokannat) hyödyntäminen. Ehdotuksen yksityiskohtaiset vaatimukset koskevat rajoitettuja kuljetusaikoja, aikaisempaa suurempia tilavaatimuksia, haavoittuvassa asemassa olevien eläinten huomioimista, ääriämpötiloja koskevia rajoituksia, digitalisaation hyödyntämistä, tiukempia kolmasmaavientiä koskevia vaatimuksia ja tiukempaa valvontaa.

#### *Valtioneuvoston kanta*

Valtioneuvosto kannattaa ehdotuksen tavoitteita, joilla pyritään parantamaan eläinten hyvinvointia kuljetuksen aikana sekä edistämään lihan ja sukusolujen kuljetusta elävien eläinten sijaan. Valtioneuvoston mukaan on tärkeää ehdotuksen mukaisesti hyödyntää uutta teknologiaa ja digitaalisia ratkaisuja kuljetusten valvonnassa. Hyvin toimivalla, yhdenmukaisella ja tehokkaalla valvonnalla estetään väärinkäytökset ja epäterve kilpailu.

Valtioneuvosto katsoo, että teuraseläinten kuljetuksessa on keskeistä rajoittaa kuljetusten kestoa eläinten hyvinvoinnin edistämiseksi. Valtioneuvosto kannattaa pääsääntöä, jonka mukaan teuraskuljetus ei saisi ylittää yhdeksää tuntia. Valtioneuvosto pitää kuitenkin tärkeänä poikkeusta, jonka mukaan yhdeksän tunnin matka-aika voi ylittyä, mikäli matka maatilalta lähimpään teurastamoon on yli yhdeksän tuntia. Kyseistä poikkeusta tulisi laajentaa siten, että se mahdollistaisi teuraseläinten noudon useammalta maatilalta.

Valtioneuvosto katsoo, että kuljetustilan korkeusvaatimus voi rajoittaa mahdollisuuksia käyttää kuljetuksissa kaksikerrosratkaisuja ainakin osalla eläinlajeista tai -ryhmistä. Näin ollen ehdotuksen sisältämiä korkeusvaatimuksia tulee arvioida niiden toimivuuden kannalta.

Valtioneuvoston mukaan tulee ottaa huomioon säännösten soveltuminen käytännössä myös Suomen ilmasto-olosuhteisiin, pitkiin etäisyyksiin ja suhteellisen pieneen tilakokoon. Valtioneuvosto katsookin, että kuljetuslämpötiloja koskevissa rajoituksissa tulisi ulkolämpötiloja koskevien rajoitusten ohella huomioida myös kuljetusvälineen sisälämpötila ja lämmityslaitteiden käyttö kylmissä olosuhteissa.

## Valiokunnan lausunto MmVL 4/2024 vp

Valtioneuvosto pitää vasikoiden ikää ja painoa koskevaa rajoitusta kohtuuttoman tiukkana ja katsoo, että sitä tulisi lieventää. Ehdotuksen mukainen rajoitus ei sopisi Suomessa käytössä olevaan vasikoiden kasvatusjärjestelmään eikä edistäisi vasikoiden hyvinvointia Suomen olosuhteissa. Myös siipikarjan kuljetusta koskevia aikarajoituksia tulisi valtioneuvoston mukaan lieventää. Siipikarjan vanhempaispolven- ja isovanhempaispolven untuvikot tuodaan Suomeen ulkomailta. Ehdotuksen mukaiset kuljetusaikaa koskevat rajoitukset hankaloittaisivat merkittävästi tuontia.

Ehdotukseen sisältyy täytäntöönpano- ja säädösvallan siirtoa komissiolle. Valtioneuvosto katsoo, että ehdotettu toimivallan siirto vaikuttaisi asianmukaiselta.

### VALIOKUNNAN PERUSTELUT

#### *Asetusehdotuksen tausta*

Komission joulukuussa 2023 julkaisema asetusehdotus eläinten suojelusta kuljetuksen ja siihen liittyvien toimenpiteiden aikana on osa laajempaa eläinten hyvinvointilainsäädännön uudistamishanketta. Asetusehdotuksella on tarkoitus korvata aikaisempi eläinten kuljetusta koskeva asetus vuodelta 2004. Komissio suoritti EU:n eläinten hyvinvointia koskevan lainsäädännön arvioinnin, joka valmistui vuonna 2022. Arvioinnissa todettiin voimassa olevan lainsäädännön olevan monelta osin vanhentunutta, minkä lisäksi nykyisten sääntöjen täytäntöönpano ja niiden noudattamisen valvonta on vaikeaa. Sen vuoksi eläinten hyvinvointi kuljetuksen aikana on tasoltaan vaihtelevaa ja osin epätydyttävää, ja toimintaedellytykset EU:n sisämarkkinoilla ovat epätasapuoliset. Maa- ja metsätalousvaliokunta pitää erittäin tärkeänä, että eläinten hyvinvointia koskevaa sääntelyä EU:ssa uudistetaan ja parannetaan sekä varmistetaan myös sääntelyn tehokas ja yhdenmukainen valvonta.

Komission asetusehdotus on annettu yhtä aikaa koirien ja kissojen hyvinvointia koskevan asetusehdotuksen kanssa. Asetusehdotus sisältää myös koirien ja kissojen kuljetusta koskevia vaatimuksia liittyen muun muassa kuljetettavien eläinten minimi-ikään. Maa- ja metsätalousvaliokunta on antanut lausunnon koirien ja kissojen hyvinvointia ja jäljitettävyyttä koskevasta asetusehdotuksesta laaditusta valtioneuvoston kirjelmästä (MmVL 1/2024 vp — U 92/2023 vp) ja pitää hyvänä, että myös koirien ja kissojen kuljetusten aikainen hyvinvointi on otettu nyt käsiteltävänä olevassa asetusehdotuksessa huomioon.

#### *Asetusehdotuksen tavoitteet*

Komission asetusehdotuksen tavoitteena on vähentää pitkiin kuljetuksiin liittyviä eläinten hyvinvointiongelmia ja parantaa eläinten kuljetusolosuhteita. Valiokunta pitää tärkeänä, että eläinten hyvinvoinnista kuljetusten aikana huolehditaan koko EU:n alueella. Asetusehdotus perustuu monelta osin Euroopan elintarviketurvallisuusvirasto EFSA:n vuonna 2022 julkaisemiin uusimpaan tutkimusnäyttöön perustuviin tieteellisiin raportteihin ja suosituksiin. Maa- ja metsätalousvaliokunta korostaa, että asetusehdotuksen jatkovalmistelussa tulee uusimman eurooppalaisen tutkimustiedon lisäksi ottaa huomioon myös ehdotuksen vaikutukset eurooppalaisen kotieläintuotannon kilpailukykyyn. Kotieläintuotannon kannattavuuden turvaaminen on myös eurooppalaisen huoltovarmuuden ja elintarvikeomavaraisuuden kannalta keskeistä.

## Valiokunnan lausunto MmVL 4/2024 vp

Asetusehdotuksen yhtenä keskeisenä tavoitteena on komission mukaan edistää lihan ja sukusolujen kuljetusta elävien eläinten sijaan. Maa- ja metsätalousvaliokunta pitää tätä tavoitetta tärkeänä ja katsoo, että sen saavuttamiseksi tulee kiinnittää erityisesti huomiota kuljetuksiin EU:n ja kolmansien maiden välillä sekä paikallisten teurastusten edistämiseen. Asetusehdotusta sovellettaisiin eläinten kaupallisiin kuljetuksiin sekä EU:n sisällä että kuljetuksiin EU:sta kolmansiin maihin aina määränpäähän asti ja vastaavasti kuljetuksiin kolmansien maiden lähtöpaikasta määränpäähän EU:ssa. Valiokunta pitää myös tärkeänä, että EU:n ja kolmansien maiden välisissä kauppaneuvotteluissa pyritään eläinten hyvinvointia koskevien määräysten mahdollisimman yhdenmukaiseen tasoon. Tavoitteeksi tulisi asettaa elävien teuraseläinten kuljetusten kieltä kolmansiin maihin.

Komission ehdotuksessa todetaan, että sen tavoitteena on edistää eläinten paikallista teurastusta. Suomessa teurastamoverkko on valitettavasti eräissä osissa maata harventunut, ja siksi eläimiä kuljetetaan entistä pidempiä matkoja teurastettavaksi. Pienteurastamoiden toiminnan ja tilateurastusten helpottaminen toisi monelta osin parannusta myös eläinten hyvinvointiin. Maa- ja metsätalousvaliokunta pitääkin komission tavoitetta erittäin kannatettavana ja on useissa aikaisemmissa lausunnoissaan ja mietinnöissään edellyttänyt helpotuksia pienteurastamoiden toimintaedellytyksiin sekä tilateurastukseen (ks. MmVM 13/2022 vp — HE 89/2022 vp). Valiokunta on katsonut, että Suomessa tulee EU-lainsäädäntöä valmisteltaessa aktiivisesti etsiä keinoja pienimuotoisen ja paikallisen elintarviketuotannon ja siihen liittyvän pienteurastamotoiminnan erityisolosuhteiden huomioon ottamiseksi. Valiokunta painottaa tähän liittyen, että mobiililaittein tapahtuva ante mortem -tarkastus olisi tärkeää saada käyttöön mahdollisimman nopeasti.

### *Suomen erityisolosuhteiden huomioon ottaminen*

Maa- ja metsätalousvaliokunta korostaa komission asetusehdotusta koskevissa jatkoneuvotteluissa vastaavasti kuin kaikessa EU-vaikeuttamisessa Suomen erityisolosuhteiden esiin tuomista ja huomioon ottamista. Kuljetuksia koskevassa sääntelyssä on erityisesti otettava huomioon, että Suomi on pitkien etäisyyksien harvaan asuttu maa, jossa lämpötilat vaihtelevat vuodenaikojen mukaan suuresti. Nämä erityispiirteet on kuljetuskalustoa kehitettäessä ja siihen investoitaessa otettu myös huomioon. Suomen pohjoisiin erityispiirteisiin lukeutuu myös porotalouden harjoittaminen. Poronhoitoalueella poroja kuljetetaan erityisesti syksyn ja talven aikana laidunkuljetuksina alueelta toiselle sekä siirrettäessä teurasporoja erotusaidoilta teurastamoille.

Eläinkuljetusten järjestämiseen vaikuttaa myös kotieläintilojen koko ja sijoittuminen Suomessa. Luonnonvarakeskuksen ja Eurostatin tilastojen mukaan Suomessa oli keväällä 2022 yhteensä noin 830 000 nautaa ja noin miljoona sikaa, kun koko EU-alueen nautamäärä oli noin 75 miljoonaa ja sikoja puolestaan 143 miljoonaa. Eläintiheysindeksi eli eläinyksikköjen määrä pellohehtaaria kohden oli vuonna 2020 Suomessa 0,42 ja koko EU:n alueella keskimäärin 0,75. Noin puolet kaikista EU-alueen naudoista ja sioista kasvatetaan Ranskassa, Saksassa ja Espanjassa. Eläinten määrä tiloilla ja eläintiheys vaihtelevat suuresti kasvatettavasta eläimestä riippuen. Suomessa eläintiloilla oli vuonna 2022 keskimäärin 102 nautaa ja toisaalta 1 329 sikaa. Pienemmät ja harvaan sijaitsevat eläintilat merkitsevät usein käytännössä pidempiä kuljetusmatkoja.

Suomessa ei eläinkuljetuksissa ole käytössä lainkaan asetusehdotuksen 22 artiklassa tarkoitettuja keräyskeskuksia tai niin sanottuja kokoamisasemia, jotka ovat yleisiä Keski-Euroopassa. Väli-

## Valiokunnan lausunto MmVL 4/2024 vp

asemilla eläimet puretaan autosta, mikä altistaa ne stressille, tapaturmille ja loukkaantumisille. Eläintautien leviämisen riski kasvaa väliasemilla. Suomessa on katsottu, että eläimen hyvinvoinnin ja terveyden kannalta on parempi, kun purkua ja uudelleenlastausta vältetään ja kuljetus tapahtuu suoraan päätepesteeeseen.

### *Kuljetusaikoja koskevat rajoitukset*

Voimassa olevassa EU-lainsäädännössä ei ole asetettu rajoituksia eläinten kuljetusten kestolle. Pitkissä yli kahdeksan tuntia kestävässä kuljetuksissa eläimet on kuitenkin määrätyn ajan kuluttua purettava kuormasta ja niiden on annettava levätä eläinten keräyskeskuksissa. Komission asetusehdotuksessa teuraseläinten kuljetukselle esitetään asetettavaksi yhdeksän tunnin maksimiaika. Yhdeksän tunnin aikarajasta voisi poiketa toimivaltaisen viranomaisen luvalla, jos matka lähimpään teurastamoon on niin pitkä, että yhdeksän tunnin aikaraja ylittyy. Maa- ja metsätalousvaliokunta pitää perusteltuna, että eläinten kuljetuksille asetetaan enimmäiskesto, mutta kiinnittää jäljempänä huomiota mahdollisuuksiin poiketa tarvittaessa tästä enimmäisajasta.

Komission vaikutustenarvioinnissa katsotaan, että koska pitkiä yli yhdeksän tunnin teuraskuljetuksia on EU:n sisällä vain vähän (0,3—3,4 prosenttia) ei niiden rajoittamisella ole suuria taloudellisia vaikutuksia. Suomessa etenkin lypsylehmiä ja emakoita haetaan teuraaksi kerralla useammalta tilalta. Tulevaisuudessakaan ei ole tarkoituksenmukaista tai taloudellisesti kannattavaa ajeluttaa yksittäisiä eläimiä. Kuljetusaikoja koskevat ehdottomat rajoitukset voivat myös olennaisesti kaventaa tuottajan mahdollisuuksia kilpailuttaa ja valita käyttämänsä teurastamo. Valtioneuvoston kannan mukaan yhdeksän tunnin aikarajaa koskevaa poikkeusta tulisi laajentaa siten, että se mahdollistaa teuraseläinten noudon useammalta maatilalta. Maa- ja metsätalousvaliokunta pitää tätä valtioneuvoston kannassa esitettyä poikkeuksen laajennusta erittäin tärkeänä.

Muiden kuin teuraskuljetusten osalta kuljetusaika on rajoitettu ehdotuksessa kaneja ja siipikarjaa lukuun ottamatta 21 tuntiin, jonka jälkeen edellytetään eläinten purkua kuormasta ja 24 tunnin lepojaksoja. Tämän jälkeen kuljetus voisi jatkua 21 tunnin ajan. Siipikarjan osalta kuljetusaika on rajoitettu 24 tuntiin ja kuljetuksen tulee tapahtua 48 tunnin kuluessa kuoriutumisesta. Valtioneuvoston kirjelmässä todetaan, että Suomi on siipikarjan eläinaineksen osalta täysin riippuvainen ulkomaantuonnista. Suomeen tuodaan siipikarjan vanhempaispolven- ja isovanhempaispolven untuvikot ulkomailta. Untuvikoista suurin osa saapuu Suomeen maareitein. Olosuhteet kuljetusautoissa ovat lämpötilan ja ilmanlaadun osalta tarkkaan säädelyt ja valvotut läpi kuljetuksen, minkä vuoksi kuljetuksia maareittejä pitkin suositaan. Matkaan kuluu lähes aina yli 24 tuntia ja pisimmillään lähes 48 tuntia. Jos ehdotuksen mukainen siipikarjan kuljetusta koskeva aikaraja toteutuisi, aiheuttaisi se erittäin merkittäviä ongelmia Suomen siipikarjatuotannolle. Valiokunta yhtyy valtioneuvoston kantaan, jonka mukaan siipikarjan kuljetusta koskevia aikarajoituksia tulee lieventää.

Asetusehdotuksen mukaan merikuljetuksissa kuluvaa aikaa ei laskettaisi mukaan kuljetuksen kokonaismatka-aikaan. Merikuljetuksissa eläimet tyypillisesti pysyvät sisällä samassa kuljetusvälineessä kuin maantielläkin. Tältä osin sääntely voi johtaa siihen, että kansainvälisistä maantiekuljetuksista siirrytään käyttämään enemmän pitkäkestoisia merikuljetuksia. Valiokunta pitää perusteltuna, että myös merikuljetusten kestosta säädettäisiin.

## Valiokunnan lausunto MmVL 4/2024 vp

Valiokunta nostaa vielä kuljetusaikojen osalta esiin, että komission asetusehdotuksen mukaan eläinten lastaukseen ja purkuun kuluva aika laskettaisiin mukaan kuljetusaikaan. Eläinten hyvinvoinnin kannalta on kuitenkin erityisen tärkeää, että erityistä stressiä aiheuttavat käsittelyvaiheet, kuten lastaus ja purku, tehdään rauhallisesti ja eläinten tarpeet huomioon ottaen. Lastaukseen ja purkuun käytettävän ajan laskeminen mukaan kuljetusaikaan voi aiheuttaa kiirettä eikä tue eläinten hyvinvointia. Kouluttamalla lastauksiin, kuljetuksiin ja purkuihin osallistuvia henkilöitä eläinten käsittelyä voidaan parantaa ja hyvinvointiriskejä vähentää.

### *Kuljetusolosuhteita koskevat vaatimukset*

Komission asetusehdotus sisältää säännöksiä aikaisempaa suuremmista tilavaatimuksista kuljetusten aikana sekä ääriämpötiloja koskevia rajoituksia. Eläinten hyvinvoinnin kannalta on tärkeää, että ne mahtuvat kuljetuksessa lepäämään luontaisessa asennossa. Kuljetustila on oleellinen tekijä myös ilman vaihtumisen ja eläimen lämmönsäätelyn kannalta. Eläinten hyvinvoinnin kannalta on myös tärkeää ottaa huomioon kuljetuksenaikaiset lämpötilat ja välttää erityisesti pitkiä kuljetuksia kuumaan aikaan. Valiokunta pitää lähtökohtaisesti kannatettavana, että kuljetuskaluston tilavaatimuksista sekä sääolosuhteiden huomioon ottamisesta ja ääriämpötiloista eläinkuljetuksissa säädetään. Säädökset tulee kuitenkin muotoilla siten, että muun muassa eri eläinlajien erityistarpeet ja kuljetuskaluston varustelu otetaan niissä huomioon.

Komission vaikutustenarvioinnin mukaan suurempien tilavaatimusten katsotaan parantavan merkittävästi eläinten hyvinvointia, mutta lisäävän kuljetuskustannuksia. Suuremmat tilavaatimukset kasvattavat myös kuljetuksista aiheutuvia päästöjä. Suomessa on arvioitu, että kuljetuksiin liittyvät pinta-ala- ja korkeusvaatimukset kasvattaisivat niin sian, naudan, broilerin kuin kalkkunoiden kuljetusten määrää, kustannuksia ja ilmastopäästöjä. Maa- ja metsätalousvaliokunta toteaa, että suuremmat tilavaatimukset eivät aina ole eläimen etu. Lisääntynyt tila eläintä kohti voi vaikeuttaa eläinten tasapainon ylläpitämistä kuljetusvälineessä ajon aikana sekä lisätä lämmitystarvetta viileällä säällä. Valiokunta pitää tärkeänä, että ehdotuksen sisältämiä korkeus- ja tilavaatimuksia arvioidaan vielä niiden toimivuuden kannalta siten kuin valtioneuvoston kannassa todetaan.

Asetusehdotuksen lämpötiloja koskevissa rajoituksissa raja-arvot perustuvat lähtöpaikan, matkan aikaisen kontrollipisteen ja päätepisteen sääennusteisiin. Lämpötilojen tarkastelu sääennusteiden mukaan ei ole eläinten hyvinvoinnin kannalta perusteltua, sillä olennaista eläimen kannalta on lämpötila kuljetusvälineen sisällä. Nykyisin on käytössä laadukasta kuljetuskalustoa, jonka varustukseen kuuluvat lämpötilan seuranta, ilmastointi ja lämmitys. Suomessa kuljetuskalustolta edellytetään eristävyyttä, ja eläimet itsessään lämmittävät tilaa ruumiinlämmöllään ja hengityksellään. Maa- ja metsätalousvaliokunta edellyttää, että kuljetuslämpötiloja koskevissa rajoituksissa otetaan huomioon valtioneuvoston kannassa esitetyllä tavalla myös kuljetusvälineen sisälämpötila ja lämmityslaitteiden käyttö kylmissä olosuhteissa.

### *Kuljetettavia eläimiä koskevat rajoitukset*

Asetusehdotuksen mukaan kuljetettavien vasikoiden tulee olla vähintään viiden viikon ikäisiä ja niiden tulee painaa vähintään 50 kg. Suomessa lihatuotanto perustuu Keski- ja Etelä-Euroopasta poiketen pitkälti maitorotuisten eläinten loppukasvatukseen. Käytössä on vasikoiden kasvatus-

## Valiokunnan lausunto MmVL 4/2024 vp

menetelmä, jossa vasikat kuljetetaan maitotilalta kasvatustiloille noin kahden viikon ikäisinä. Vasikoiden siirtäminen kasvatustiloille mahdollistaa vasikoille enemmän tilaa ja paremmat olosuhteet kuin maitotiloilla. Vasikoiden vähimmäisiän nostolla olisi merkittäviä vaikutuksia maitotilojen toimintaan, ja se vaatisi maitotiloilla investointia suurempiin vasikkatiloihin.

Valtioneuvoston kannassa todetaan, että vasikoiden ikää ja painoa koskevaa rajoitusta tulisi lieventää. Maa- ja metsätalousvaliokunta korostaa valtioneuvoston tavoin, että vasikoiden vähimmäisikää koskeva rajoitus ei edistäisi eläinten hyvinvointia Suomessa. Vasikoiden terveyden kannalta on päinvastoin eräiden eläintautien hallinnassa tärkeää erottaa hyvin nuoret yksilöt vanhemmista eläimistä, jotta tartuntaketju saadaan katkaistua. Vasikoiden kuljetusvälineet on Suomessa suunniteltu vasikoiden kuljetuksiin, jotta kuljetukset voidaan hoitaa vasikoiden hyvinvointi huomioon ottaen. Jos ehdotuksen mukaiset vasikoiden kuljetuksen ikä- ja painorajoitukset toteutuisivat, johtaisivat ne suurempaan tilatarpeeseen vasikoiden alkuperätiloilla eikä nykyinen kasvatusmalli olisi enää mahdollinen. Maa- ja metsätalousvaliokunta yhtyy valtioneuvoston kantaan rajoitusten lieventämisen tarpeesta.

### *Reittisuunnitelmien laatiminen sekä eläinten lastauksen ja purun valvonta*

Asetusehdotuksen mukaan sekä pitkiltä yli yhdeksän tuntia kestävilä että tätä lyhyemmiltä kuljetuksilta edellytetään reittisuunnitelmaa, joka sisältää matkakuvauksen. Reittisuunnitelmia koskevat sähköiset ilmoitukset komission ylläpitämässä TRACES-järjestelmässä tulisivat korvaamaan voimassa olevan asetuksen mukaan vaadittavat paperiset kuljetusasiakirjat. Pitkissä kuljetuksissa toimivaltainen viranomainen myös hyväksyy reittisuunnitelman TRACES-järjestelmässä ja kuljetusvälineen sijainti rekisteröidään samaan järjestelmään. Valtioneuvoston kirjelmässä todetaan, että valvonnassa käytettävän automaation ja sähköisten menetelmien arvioidaan tuovan säästöjä ja tehostavan valvontaa. Kuljetuksia koskevien tietojen vieminen järjestelmään olisi toimijoiden vastuulla. Valiokunnan saamissa lausunnoissa on nostettu esiin huoli siitä, että TRACES on hankalakäyttöinen järjestelmä etenkin pienemmille toimijoille. Maa- ja metsätalousvaliokunta pitää tärkeänä, että sähköisistä ilmoituksista toimijoille aiheutuvaa hallinnollista taakkaa arvioidaan vielä huolellisesti. Ehdotuksen jatkokäsittelyssä tulee varmistaa, ettei toimijoille aiheutuva hallinnollinen taakka lisäänty nykyisestä.

Asetusehdotuksessa edellytetään, että sekä eläinten lastaamisen kuljetukseen että eläinten purkamisen kuljetuksesta tulisi tapahtua eläinlääkärin valvonnassa. Asetusehdotuksen tämänhetkisen muotoilun mukaan vaatimus eläinlääkärin valvonnasta koskisi kaikkia asetuksen soveltamisalaan kuuluvia kuljetuksia. Ehdotuksella olisi tältä osin merkittäviä vaikutuksia eläinten omistajille aiheutuviin kustannuksiin ja eläinlääkäriresurssien riittävyyteen. Kuten jo edellä on kuvattu, kerätään Suomessa yleisesti teuraseläimiä samaan kuljetukseen useammalta tilalta. Näissä tilanteissa eläinlääkärin läsnäolosta aiheutuvat kustannukset teurasnettavaa eläintä kohden muodostuisivat kohtuuttomiksi erityisesti pienemmillä tiloilla. Nykyiset eläinlääkäriresurssit eivät Suomessa myöskään mitenkään mahdollista näin laajaa valvontaa. Valiokunta pitää välttämättömänä, että asetusehdotuksen eläinlääkärin valvontaa koskevaa sääntelyä eläinten lastaukseen ja purkuun liittyen muutetaan.

## Valiokunnan lausunto MmVL 4/2024 vp

### VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Maa- ja metsätalousvaliokunta ilmoittaa,

*että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.*

Helsingissä 3.4.2024

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Jenna Simula ps  
varapuheenjohtaja Anne Kalmari kesk  
jäsen Markku Eestilä kok  
jäsen Tiina Elo vihr  
jäsen Ritva Elomaa ps  
jäsen Veronika Honkasalo vas  
jäsen Janne Jukkola kok (osittain)  
jäsen Antti Kangas ps  
jäsen Teemu Kinnari kok  
jäsen Milla Lahdenperä kok  
jäsen Anders Norrback r  
jäsen Piritta Rantanen sd  
jäsen Timo Suhonen sd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tuire Taina



**Valiokunnan lausunto MmVL 4/2024 vp**  
**Eirävä mielipide**

**Eriävä mielipide**

**Perustelut**

Vihreät ja Vasemmistoliitto eivät voi yhtyä valiokunnan kantaan.

Valtioneuvoston kannassa on useita ongelmia eläinten hyvinvoinnin kannalta. Suomessa vallitsevien olosuhteiden huomioiminen on perusteltua, mutta se on tehtävä tavalla, joka minimoi haittoja eläimille. Kansalliset olosuhteet eivät voi olla automaattinen peruste hidastaa eläinten hyvinvoinnin parannuksia koko EU:ssa.

Valtioneuvoston kanta painottaa komission esitystä laajempia poikkeuksia moneen kohtaan. Yksi keskeisimmistä valtioneuvoston vaatimuksista on vasikoiden kuljetusten rajoitusten laimentaminen. Komission esityksen mukaan vasikoita ei saisi kuljettaa ennen kuin ne ovat saavuttaneet 50 kg painon. Tämä on perusteltua vasikoiden hyvinvoinnin kannalta. Kotimaisen tutkimustiedon mukaan korkeamman välitysiän on osoitettu vähentävän eläinten kuolleisuutta ja sairastavuutta. Ruokaviraston mukaan sääntely helpottaisi vasikoiden kuljetusten valvontaa ja hyvinvoinnin edistämistä. Valtioneuvoston kanta perustuu Suomessa vakiintuneen vasikoiden kasvatusmallin tarpeisiin. On kuitenkin vasikoiden hyvinvoinnin kannalta ongelmallista, jos poikkeukset Suomen kasvatuskäytäntöjen mahdollistamiseksi johtaisivat vasikoiden hyvinvoinnin heikentämiseen koko EU:ssa.

Myös komission esitykselle koskien untuvikkojen kuljetuksen aikarajoituksia on vankat eläinten hyvinvointiin pohjaavat perusteet. Siipikarja on hyvin heikossa asemassa eläinten hyvinvoinnin näkökulmasta. Eläinten hyvinvoinnin kannalta ei ole kestävää, että Suomeen tuodaan siipikarjan vanhempaispolven- ja isovanhempaispolven untuvikot ulkomailta, jolloin kuljetukset ovat pisimmillään lähes 48 tuntia. Suomessa tulisi asettaa tavoitteeksi pitkistä kuljetusajoista luopuminen ja siirtyminen munien hautomiseen Suomessa. On oletettavaa ja perusteltua, että eläinten hyvinvoinnin parantaminen johtaa paikoin myös kustannusten nousuun.

Valtioneuvoston kanta esittää poikkeuksia teuraseläinten kuljetusten yhdeksän tunnin maksimipituuteen. Kansalliset olosuhteet huomioidenkin yhdeksän tunnin kuljetusajasta poikkeamiselle tulisi säätää maksimipituus eläinten hyvinvoinnin nimissä.

Komission esitys sisältää erittäin hyviä päämääriä kuljetusten siirtymisestä elävien eläinten sijaan lihan, ruhojen ja sukusolujen kuljetukseen. Todelliset keinot edistää tätä tavoitetta kuitenkin puuttuvat komission esityksestä. Tältä osin esitystä on syytä vielä parantaa. Erittäin tärkeä parannus komission esitykseen olisi kieltää elävien eläinten kuljetukset kolmansiin maihin, minkä valiokuntakin lausunnossaan nostaa esiin. Kolmansiin maihin suuntautuvien eläinten kuljetusten lopettamiseksi tarvitaan konkreettinen toimintasuunnitelma.

**Mielipide**

Edellä olevan perusteella esitämme,

*että suuri valiokunta ei yhdy valtioneuvoston kantaan, vaan ottaa edellä olevan huomioon.*

Helsingissä 3.4.2024